

Παράρτημα 1: Ν. 2068/1992

Παράρτημα 1

Νόμος 2068/1992

Η προστασία των δεδομένων στην ΕΕ είναι πολύπλευρη ως προς την ορολογία, τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα, τις διαδικασίες και τους ρυθμιστές. Το θεσμικό πλαίσιο του ΓΚΠΔ έχει τα θεμέλιά του στη Σύμβαση 108 του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η Σύμβαση 108 είναι το πρώτο νομικά δεσμευτικό κείμενο για την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Σε αυτήν έχουν προσχωρήσει και κράτη εκτός του Συμβουλίου της Ευρώπης. Στην Ελλάδα, η Σύμβαση κυρώθηκε με τον ν. 2068/1992 και τέθηκε σε ισχύ το 1995.

Στο άρθρο 1 του νόμου 2068/1992 ορίζεται ο σκοπός του, δηλαδή:

Αντικείμενο και σκοπός

Σκοπός της παρούσας σύμβασης είναι η εξασφάλιση στο έδαφος κάθε συμβαλλόμενου μέρους, σε κάθε φυσικό πρόσωπο, ασχέτως από την υπηκοότητά του ή την κατοικία του, του σεβασμού των δικαιωμάτων του και των θεμελιωδών του ελευθεριών και ειδικά του δικαιώματος του ιδιωτικού του βίου, έναντι της αυτοματοποιημένης επεξεργασίας των πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν (προστασία των προσωπικών πληροφοριών).

Στο άρθρο 2 του νόμου γίνεται αναφορά σε καίριους για τα προσωπικά δεδομένα ορισμούς, ήτοι:

Για τους σκοπούς της παρούσας σύμβασης:

- α) 'Πληροφορίες προσωπικού χαρακτήρα', (προσωπικές πληροφορίες) σημαίνει κάθε πληροφορία η οποία αφορά συγκεκριμένο φυσικό πρόσωπο ή πρόσωπο του οποίου η ταυτότητα δύναται να προσδιορισθεί (πρόσωπο το οποίο αφορά η πληροφορία),
- β) 'αυτοματοποιημένο αρχείο', σημαίνει κάθε σύνολο πληροφοριών που αποτελούν αντικείμενο αυτοματοποιημένης επεξεργασίας,

- γ) 'αυτοματοποιημένη επεξεργασία', σημαίνει τις ακόλουθες πράξεις που εκτελούνται στο σύνολό τους ή εν μέρει με τη βοήθεια αυτοματοποιημένων μέσων: καταχώριση των πληροφοριών, εφαρμογή στις πληροφορίες αυτές λογικών ή/και αριθμητικών μεθόδων, τροποποίησή τους, διαγραφή, απόσπαση ή μετάδοσή τους,
- δ) 'κύριος του αρχείου', είναι το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, ή δημόσια αρχή, ή υπηρεσία, ή οποιοσδήποτε άλλος οργανισμός, ο οποίος είναι αρμόδιος, σύμφωνα με τον εθνικά νόμο, να αποφασίζει ποιος θα είναι ο σκοπός του αυτοματοποιημένου αρχείου, ποιες κατηγορίες πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να καταχωρίζονται και ποιες διαδικασίες θα έχουν εφαρμογή σε αυτές.

Επεξήγηση του Άρθρου 2, Στοιχείο α'

«Κάθε Πληροφορία»

Τα χωρία του άνωθεν νόμου προσφέρουν το έδαφος για να αναλυθούν κάποιοι βασικοί όροι, οι οποίοι είναι καίριοι για την κατανόηση του ΓΚΠΔ, καθώς σε αυτές τις έννοιες στηρίζεται το μεγαλύτερο μέρος του νέου κανονισμού.

Ξεκινώντας με τη φράση "κάθε πληροφορία" που περιέχεται στην οδηγία, άρθρο 2 στοιχείο α', αξίζει να αναφερθεί ότι σηματοδοτεί τη βούληση του νομοθέτη να προσδώσει ευρεία έννοια στον όρο «δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα». Η διατύπωση αυτή έχει ευρεία ερμηνεία: από την άποψη της φύσης της πληροφορίας, η έννοια των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα περιλαμβάνει κάθε είδος δηλώσεων για ένα πρόσωπο. Αφορά τόσο «αντικειμενικές» πληροφορίες, όπως η παρουσία μίας ορισμένης ουσίας στο αίμα του, όσο και «υποκειμενικές» πληροφορίες, όπως γνώμες ή εκτιμήσεις. Το δεύτερο αυτό είδος δηλώσεων αποτελεί ένα σημαντικό μέρος της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε τομείς όπως ο τραπεζικός, για την αξιολόγηση της αξιοπιστίας των δανειοληπτών (λόγου χάριν, "ο τάδε είναι αξιόπιστος δανειολήπτης"), ο ασφαλιστικός τομέας (για παράδειγμα, "ο τάδε δεν αναμένεται να πεθάνει σύντομα") ή ο εργασιακός τομέας (παραδείγματος χάριν, "ο τάδε είναι καλός στη δουλειά του και αξίζει να προαχθεί").

Οι πληροφορίες δεν είναι αναγκαίο να είναι αληθείς ή αποδεδειγμένες για να χαρακτηρισθούν ως «δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα». Οι κανόνες προστασίας δεδομένων προβλέπουν ήδη ότι κάποιες πληροφορίες ενδέχεται να είναι εσφαλμένες και παρέχουν το δικαίωμα στο πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα να έχει πρόσβαση σ' αυτές τις πληροφορίες και να τις αμφισβητήσει μέσω κατάλληλων μέσων έννομης προστασίας. Από την άποψη του περιεχομένου των πληροφοριών, η έννοια των «δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα» περιλαμβάνει δεδομένα που παρέχουν κάθε είδος πληροφορίας, καλύπτοντας φυσικά πληροφορίες προσωπικού χαρακτήρα που χαρακτηρίζονται ως «ευαίσθητα δεδομένα» στο άρθρο 8 της οδηγίας, λόγω της ιδιαίτερα λεπτής φύσης τους. Ο όρος «δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα» περιλαμβάνει πληροφορίες που άπτονται της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής των ατόμων υπό στενή έννοια, αλλά και πληροφορίες που αφορούν οποιαδήποτε δραστηριότητα του ατόμου, όπως εργασιακές σχέσεις ή την οικονομική ή κοινωνική συμπεριφορά του ατόμου. Περιλαμβάνει συνεπώς πληροφορίες για άτομα, ανεξάρτητα από την θέση ή την ιδιότητα των εν λόγω προσώπων (ασχέτως, δηλαδή, αν είναι για παράδειγμα καταναλωτής, ασθενής, εργαζόμενος, πελάτης, κλπ.).

«Που αναφέρεται σε...»

Σε γενικές γραμμές, οι πληροφορίες μπορεί να θεωρηθεί ότι «αναφέρονται» σε ένα άτομο όταν σχετίζονται με αυτό το άτομο. Σε πολλές περιπτώσεις, η σχέση αυτή μπορεί να διαπιστωθεί εύκολα. Για παράδειγμα, τα δεδομένα που καταχωρούνται στον ατομικό φάκελο ενός εργαζομένου στο γραφείο προσωπικού «αναφέρονται» σαφώς στην κατάσταση του προσώπου ως απασχολούμενου. Το ίδιο ισχύει για τα δεδομένα σχετικά με τα αποτελέσματα των ιατρικών εξετάσεων ενός ασθενούς που περιέχονται στον ιατρικό του φάκελο ή τα δεδομένα που αφορούν την εικόνα ενός προσώπου που απεικονίζεται σε μία οπτική συνέντευξη του εν λόγω προσώπου.

Όμως, μπορούν να αναφερθούν και άλλες περιπτώσεις, όπου δεν είναι πάντοτε τόσο αυταπόδεικτο, όσο στις προηγούμενες περιπτώσεις που παρατέθηκαν, πως οι πληροφορίες «αναφέρονται» σε ένα άτομο. Σε μερικές περιπτώσεις, οι πληροφορίες που εμπεριέχονται στα δεδομένα αφορούν κατά πρώτο λόγο αντικείμενα και όχι φυσικά πρόσωπα. Τα αντικείμενα αυτά ανήκουν συνήθως σε κάποιον ή μπορεί να

είναι υπό την ιδιαίτερη επίδραση ατόμων ή να επιδρούν σε άτομα ή μπορεί να ευρίσκονται κοντά, από φυσική ή γεωγραφική άποψη, σε άτομα ή σε άλλα αντικείμενα. Τότε μόνον έμμεσα μπορεί να θεωρηθεί ότι οι πληροφορίες αναφέρονται στα εν λόγω άτομα ή αντικείμενα.

«Φυσικό Πρόσωπο του οποίου η Ταυτότητα Είναι Γνωστή ή Μπορεί να Εξακριβωθεί...»

Οι πληροφορίες αναφέρονται σε φυσικό πρόσωπο «του οποίου η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί». Ένα φυσικό πρόσωπο μπορεί να θεωρηθεί ως άτομο «του οποίου η ταυτότητα είναι γνωστή» αν σε μία ομάδα προσώπων «διακρίνεται» από όλα τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας. Κατ' ανάλογο τρόπο, το φυσικό πρόσωπο είναι άτομο «του οποίου η ταυτότητα μπορεί να εξακριβωθεί» εφόσον αυτό είναι δυνατόν να γίνει, ακόμα και αν η ταυτότητά του δεν είναι ακόμη γνωστή. Κατά συνέπεια, η δεύτερη αυτή περίπτωση αποτελεί στην πράξη τη συνθήκη που καθορίζει κατά πόσον οι πληροφορίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του τρίτου στοιχείου.

Η αναγνώριση ταυτότητας επιτυγχάνεται κανονικά με βάση συγκεκριμένες πληροφορίες που καλούνται «στοιχεία αναγνώρισης» και που είναι σε μία ιδιαιτέρως προνομιακή και στενή σχέση με το συγκεκριμένο άτομο. Παραδείγματα τέτοιων πληροφοριών είναι διάφορα εξωτερικά γνωρίσματα της εμφάνισης του εν λόγω προσώπου, όπως το ύψος, το χρώμα των μαλλιών, η ένδυση, κ.ά. ή κάποια ιδιότητα του προσώπου η οποία δεν μπορεί να γίνει αμέσως αντιληπτή, όπως επάγγελμα, αξίωμα, όνομα κλπ. Η οδηγία αναφέρεται σε τέτοια «στοιχεία αναγνώρισης» στον ορισμό των «δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα» στο άρθρο 2, όταν αναφέρει ότι ένα φυσικό πρόσωπο «μπορεί να προσδιοριστεί, άμεσα ή έμμεσα, ιδίως βάσει αριθμού ταυτότητας ή βάσει ενός ή περισσότερων συγκεκριμένων στοιχείων που χαρακτηρίζουν την υπόστασή του από φυσική, βιολογική, ψυχολογική, οικονομική, πολιτιστική ή κοινωνική άποψη».

Όσον αφορά πρόσωπα των οποίων η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί "άμεσα", το συνηθέστερο στοιχείο αναγνώρισης είναι το όνομα του προσώπου και, στην πράξη, η έννοια του «ατόμου του οποίου η ταυτότητα είναι γνωστή» αναφέρεται κατά το πλείστον στο όνομα του προσώπου.

Όσον αφορά τα άτομα των οποίων η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί "έμμεσα", η κατηγορία αυτή αναφέρεται συνήθως στο φαινόμενο των «μοναδικών συνδυασμών», μικρών ή μεγάλων στο μέγεθος. Στις περιπτώσεις που, εκ πρώτης όψεως, η έκταση των διαθέσιμων στοιχείων αναγνώρισης δεν επιτρέπει σε κάποιον να διακρίνει ένα συγκεκριμένο πρόσωπο, υπάρχει τρόπος να «εξακριβωθεί η ταυτότητά του» μέσω του συνδυασμού των εν λόγω πληροφοριών με άλλες πληροφορίες, οι οποίες τηρούνται ενδεχομένως από τον υπεύθυνο επεξεργασίας.

«Φυσικό πρόσωπο»

Το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είναι καθολικό και δεν περιορίζεται σε υπηκόους ή κατοίκους μίας ορισμένης χώρας. Η αιτιολογική σκέψη 2 της οδηγίας διευκρινίζει ρητά αυτό το σημείο αναφέροντας ότι «τα συστήματα επεξεργασίας δεδομένων υπηρετούν τον άνθρωπο» και ότι «πρέπει, ανεξαρτήτως ιθαγένειας ή κατοικίας των φυσικών προσώπων, να σέβονται τις θεμελιώδεις ελευθερίες και τα δικαιώματά τους».

Η έννοια του φυσικού προσώπου αναφέρεται στο άρθρο 6 της Οικουμενικής Διακήρυξης των δικαιωμάτων του Ανθρώπου σύμφωνα με το οποίο «καθένας, όπου και αν βρίσκεται, έχει δικαίωμα στην αναγνώριση της νομικής του προσωπικότητας». Η νομοθεσία των κρατών μελών, στο πλαίσιο συνήθως του αστικού δικαίου, περιγράφει ακριβέστερα την έννοια της προσωπικότητας του ανθρώπου, η οποία νοείται ως η ικανότητα να είναι κανείς υποκείμενο δικαίου, από τη γέννησή του μέχρι το θάνατό του.

Δεδομένου ότι ο ορισμός των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα αναφέρεται σε φυσικά πρόσωπα, οι πληροφορίες που αναφέρονται σε νομικά πρόσωπα δεν καλύπτονται καταρχήν από την οδηγία και δεν εφαρμόζεται η παρεχόμενη από αυτήν προστασία. Αξίζει να σημειωθεί ότι νομικό πρόσωπο είναι μια ένωση προσώπων (φυσικών) ή ομάδα περιουσίας που έχει ικανότητα δικαίου, είναι δηλαδή υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων. Ωστόσο, ορισμένοι κανόνες προστασίας δεδομένων μπορεί σε μερικές περιπτώσεις να εφαρμοσθούν εμμέσως σε πληροφορίες που αναφέρονται σε επιχειρήσεις ή σε νομικά πρόσωπα. Ορισμένες διατάξεις της οδηγίας 2002/58/EK για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών επεκτείνονται και σε νομικά πρόσωπα. Το άρθρο 1 στη δεύτερη

παράγραφο προβλέπει τα εξής: «Οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας εξειδικεύουν και συμπληρώνουν την οδηγία 95/46/EK για τους σκοπούς που αναφέρονται στην παράγραφο 1. Επιπλέον, οι εν λόγω διατάξεις παρέχουν προστασία των εννόμων συμφερόντων των συνδρομητών που είναι νομικά πρόσωπα». Με ανάλογο τρόπο, τα άρθρα 12 και 13 επεκτείνουν την εφαρμογή ορισμένων διατάξεων σχετικών με τους τηλεφωνικούς καταλόγους συνδρομητών και τις αυτόκλητες κλήσεις σε νομικά πρόσωπα.

Συμπεράσματα

Συνοψίζοντας το πλαίσιο εφαρμογής, οι ρυθμίσεις του ΓΚΠΔ εφαρμόζονται στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που γίνεται (εν όλω ή εν μέρει) με αυτοματοποιημένο τρόπο και στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που γίνεται με μη αυτοματοποιημένο τρόπο σε δεδομένα που περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε σύστημα αρχειοθέτησης. Εξαιρούνται από την εφαρμογή του Γενικού Κανονισμού δραστηριότητες επεξεργασίας στο πλαίσιο αποκλειστικά προσωπικής ή οικιακής δραστηριότητας και η επεξεργασία που διενεργείται από τις αρμόδιες αρχές για την προάσπιση της δημόσιας ασφάλειας (π.χ. πρόληψη, ανίχνευση ή δίωξη ποινικών αδικημάτων).

Σε εδαφικό επίπεδο εφαρμογής, σύμφωνα με το άρθρο 3 του Γενικού Κανονισμού, οι διατάξεις του εφαρμόζονται εφόσον ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία έχουν την εγκατάστασή τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση ή αν το υποκείμενο των δεδομένων είναι πρόσωπο που βρίσκεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση και η επεξεργασία αφορά δραστηριότητα αυτού εντός της Ένωσης ή, τέλος, εφόσον ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία είναι εγκατεστημένος σε τρίτη χώρα εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης όπου εφαρμόζεται το δίκαιο κράτους μέλους της Ένωσης. Συνεπώς, ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων καλύπτει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων εντός και εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Οδηγία 2006/24

Η οδηγία 2006/24 υποχρεώνει τα κράτη-μέλη να διατηρήσουν, για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, τα δεδομένα που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία σε συνδυασμό με την παροχή διαθεσίμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών

επικοινωνιών ή δημοσίων δικτύων επικοινωνιών. Ο Ευρωπαϊκός νομοθέτης, δηλαδή, επιδιώκει την ενημέρωση των υποκειμένων των δεδομένων για τα δικαιώματα που τίθενται υπό επεξεργασία και ταυτόχρονα στόχος του είναι η πλήρης διαύγεια στα υπό επεξεργασία δεδομένα. Έτσι, όποιος πολίτης επιθυμεί να λάβει γνώση για την επεξεργασία μπορεί να το κάνει ανά πάσα ώρα και στιγμή.

Το δικαίωμα στην «ιδιωτικότητα» ή στον «σεβασμό στην ιδιωτική ζωή» κατοχυρώθηκε στον μεταπολεμικό κόσμο, στις διεθνείς συνθήκες για τα ανθρώπινα δικαιώματα, στο Διεθνές Σύμφωνο του ΟΗΕ για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα και στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (ΕΣΔΑ, άρθρο 8). Προστατεύει, κυρίως, από περιττές παρεμβάσεις του κράτους στην ιδιωτική ζωή ενός ατόμου, όπως για παράδειγμα προστατεύει από την παρακολούθηση των επικοινωνιών από κρατικούς φορείς. Επιπρόσθετα, το δικαίωμα έχει ερμηνευτεί και από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων των Ανθρώπων, το οποίο απαιτεί από το κράτος να προστατεύει τα άτομα από τη δημοσίευση φωτογραφιών που λαμβάνονται από ιδιωτικούς φορείς χωρίς τη συγκατάθεσή τους, σε ιδιωτικό περιβάλλον, και κατά την παρακολούθηση των επικοινωνιών από τους εργοδότες, χωρίς την κατάλληλη νομική βάση.

Ωστόσο, ενώ το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ έχει πρόσφατα ερμηνευτεί και εφαρμοστεί με στόχο να προστατεύσει στο έπακρο τους ιδιώτες όσον αφορά τα προσωπικά τους δεδομένα σε σχέση με τη συλλογή, τη χρήση και τη διατήρηση των δεδομένων σε αυτά, από κρατικούς και εθνικούς οργανισμούς ασφαλείας, είναι σαφές ότι ακόμα το ζήτημα δεν έχει πλήρως επιλυθεί. Ενώ, δηλαδή, οι νόμοι και οι κανόνες για την εμπιστευτικότητα, το επαγγελματικό προνόμιο και το απόρρητο, οι εγγυήσεις για την προστασία της ιδιωτικής ζωής και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων υπάρχουν εδώ και χρόνια στα διάφορα δίκαια, υπάρχει ακόμα πολύς δρόμος για την επίτευξη της απόλυτης ασφάλειας κατά της καταχρηστικής συλλογής και χρήσης των προσωπικών δεδομένων. Συνεπώς, είναι αρκετά σημαντική για την ΕΕ η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ακριβώς για το λόγο αυτό εντάχθηκε στο θεσμικό πλαίσιο και ο ρόλος του ΥΠΔ, ο οποίος συμβουλεύει, ενημερώνει και φροντίζει ώστε όλοι οι άμεσα εμπλεκόμενοι να πράττουν σύμφωνα με το κανονιστικό πλαίσιο.

